

Migracje bez mitów

Dział VII „Świat globalnych zależności” · wymaganie F1 (fakultatywne) · 45 minut

Metryczka

Pytanie wiodące: „Co naprawdę mówią dane o migracjach — a co jest mitem?”

Etap · czas: LO kl. III / technikum kl. III–IV · 45 min · metoda: analiza porównawcza danych + „linia sporu” + dekonstrukcja stereotypów

Powiązanie z podstawą: Dz.U. 2025 poz. 382, Dział VII, wymaganie fakultatywne F1 — „ocenia przytaczane w debacie publicznej argumenty na temat konsekwencji ruchów migracyjnych na świecie oraz weryfikuje fakty i analizuje opinie na ten temat, a także formułuje swoje stanowisko i podejmuje dyskusję;”

Cele i umiejętności (siatka, s. 11–12): Cel 1 (rozumienie sfery publicznej), Cel 3 (własne opinie), Cel 4 (poszanowanie opinii innych) · Umiejętność 1 (analiza informacji), Umiejętność 2 (argumentacja), Umiejętność 3 (dialog z szacunkiem).

Pojęcia (Przewodnik dla nauczyciela — glosariusz): uchodźca, ochrona czasowa, migrant zarobkowy, globalność.

Środki: karta pracy LF1 (3 warianty UDL), rzutnik/tablica, dostęp do danych GUS/Eurostat/UNHCR, kody QR. Sprzęt uruchom przed lekcją.

Cele w języku ucznia

- Rozróżniam kategorie prawne migrantów (uchodźca, ochrona czasowa, migrant zarobkowy).
- Weryfikuję dane o migracjach i odróżniam fakt od opinii w debacie publicznej.
- Analizuję argumenty obu stron debaty i formułuję własne, uzasadnione stanowisko.
- Odnoszę zjawisko do własnej społeczności lokalnej (globalność).

Przebieg lekcji (7 / 28 / 10)

Faza	Czas	Nauczyciel	Uczeń	Forma
Wprowadzająca	7 min	Prowokacja wizualna + pytanie wiodące i cele; rutyna Widzę-Myślę-Zastanawiam się	Analiza materiału, pierwsze skojarzenia, pytania	Forum klasy
Realizacyjna	28 min	Facylitacja pracy w stacjach (analiza danych); pilnuje faktu vs opinii i oznaczania danych zmiennych	Praca w grupach na danych; notatki; przygotowanie wniosków	Grupy 3–4 os.
Podsumowująca	10 min	Zbiera wnioski; wyjściówka i informacja	Prezentacja; wyjściówka; wpis do	Prezentacja +

Faza	Czas	Nauczyciel	Uczeń	Forma
		zwrotna	portfolio	refleksja

Faza wprowadzająca (7 min)

Pokaż dwa sprzeczne nagłówki o migracjach. Zapytaj: „Które zdanie można sprawdzić (fakt), a które jest oceną (opinia)?”. Poprowadź rutynę:

- **Widzę** — co widzę — jakie twierdzenia?
- **Myszę** — co to znaczy — czy da się je sprawdzić?
- **Zastanawiam się** — o co można się spierać, a co jest ustalone przez dane?

Zbierz kilka głosów na forum (bez oceniania). Zapowiedz pytanie wiodące i cele.

Faza realizacyjna (28 min)

To temat sporny wzorcowy — zacznijcie od kontraktu grupowego (por. Przewodnik dla nauczyciela). Stacje dają dane i kategorie prawne, potem „linia sporu”. Rozróżniajcie kategorie migrantów; nie dopisujcie liczb spoza bazy.

STACJA 1 · Kategorie prawne — bez mieszania pojęć

Dane (każda liczba ze źródłem):

- Uchodźca: osoba z uzasadnioną obawą prześladowania, objęta ochroną prawa międzynarodowego.
- Ochrona czasowa: tymczasowa ochrona grupy masowo napływającej (np. wojna), bez indywidualnego postępowania.
- Migrant zarobkowy: osoba przemieszczająca się głównie w celu pracy — kategoria odrębna.

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

STACJA 2 · Świat i Unia Europejska

Dane (każda liczba ze źródłem):

- Świat (poł. 2024): **304 mln migrantów** (3,7% populacji). (UN DESA) (dane 2025/2026)
- Przymusowo wysiedleni (koniec 2025): **117,8 mln** — pierwszy spadek od dekady (z 122 mln w 2024). (UNHCR, 2026) (dane 2025/2026)
- UE (2025): **669 365** pierwszorazowych wniosków azylowych (~27% r/r). (Eurostat) (dane 2025/2026)

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

STACJA 3 · Migracje w Polsce

Dane (każda liczba ze źródłem):

- Cudzoziemcy (koniec 2025): **~2,3 mln (~6%)**, Ukraińcy 73% (~1,68 mln). (GUS, 2026) (dane 2025/2026)
- Praca (koniec 2025): **1 141,1 tys. cudzoziemców** (+7,2% r/r; Ukraińcy 67,6%). Emigracja Polaków (2024): ~1,499 mln. (GUS, 2026) (dane 2025/2026)
- Zmiana prawna: ustawa „wygaszająca” weszła w życie 5 marca 2026 — ujednoliciła ochronę czasową; brak weryfikacji PESEL UKR paszportem grozi utratą statusu od 1 września 2026. (stan prawny 2026)

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

STACJA 4 · Wpływ i debata

Dane (każda liczba ze źródłem):

- Demografia: przyrost naturalny 2024 **-4,2%**; migracja czasowo łagodzi lukę. (GUS) (dane 2025/2026)
- Gospodarka: uchodźcy z Ukrainy **~2,7% PKB** Polski (2024). (Deloitte/UNHCR, 2024)
- Integracja: MIPEX 2020 dla Polski **40/100** — słabość długofalowej strategii (brak nowszej edycji). (MIPEX, 2020)

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

Legenda. Dane w tej lekcji zaktualizowano do wartości 2025/2026 (weryfikacja 03.07.2026). Liczby roczne/kwartalne odświeżaj przy kolejnych edycjach.

Fakt vs opinia. Kategorie prawne i liczby to fakty, które można sprawdzić. Ocena „czy migracja jest korzystna” to opinia — prezentujemy różne stanowiska bez rozstrzygania.

Debata: konsekwencje migracji dla Polski

Stanowiska w debacie

Forma: linia sporu (2 stanowiska). Przedstaw stanowiska bez rozstrzygania sporu — najpierw kontrakt grupowy (por. Przewodnik dla nauczyciela).

Argumenty za korzyściami

- łagodzenie kryzysu demograficznego i niedoboru rąk do pracy;
- wkład w PKB i składki — uchodźcy z Ukrainy ~2,7% PKB (2024).

Argumenty wskazujące ryzyko

- przeciążenie szkół i ochrony zdrowia; integracja dzieci bez języka polskiego;
- słabość strategii integracji — MIPEX 2020 40/100.

Faza podsumowująca (10 min)

Zamknij lekcję rozróżnieniem faktu od opinii i mitu. Przeprowadźcie „linię sporu” i omówcie, co zmieniło czyjeś zdanie.

DZIAŁ VII · ŚWIAT GLOBALNYCH ZALEŻNOŚCI · LF1

G-25

➤ Fakt vs mit: migracje

Sprawdzalne dane obok najczęściej powtarzanych przekonań. Bez litości i bez sensacji — po prostu liczby ze źródłem.

FAKTY

sprawdzalne dane

- ✓ Na świecie ok. **304 mln** osób mieszka poza krajem urodzenia; odsetek stabilny od dekad.
Źródło: UN DESA, 2024
- ✓ W Polsce ok. **2,3 mln** cudzoziemców (~6%); 73% to Ukraińcy (≈ **1,68 mln**).
Źródło: GUS, 2026
- ✓ Pracujący cudzoziemcy w Polsce: **1 141,1 tys.**
Źródło: GUS, 2026

MITY

obalane rzeczowo

- × „Świat zalewa bezprecedensowa fala migracji.”
W rzeczywistości: odsetek migrantów jest stabilny od dekad, mimo rosnącej liczby ludności.
UN DESA, 2024
- × „Migracja dotyczy tylko «innych», nie Polski.”
W rzeczywistości: także Polacy wyjeżdżają — na emigracji jest **1,499 mln** osób.
GUS, 2024
- × „Cudzoziemcy nie pracują, żyją z pomocy.”
W rzeczywistości: pracują legalnie i płacą składki — potwierdzają to dane obok.
GUS, 2026

Dane: UN DESA 2024 · GUS 2024/2026. Wartości przybliżone (ok.).

FEG ➤ fundacjaedukacjiglobalnej.pl

Wyjściówka (exit ticket)

1. Rozróżnij trzy kategorie prawne migrantów i podaj przykład każdej.
2. Podaj jeden fakt i jedną opinię z debaty o migracjach.
3. Wskaż jedną liczbę do zweryfikowania i napisz gdzie ją sprawdzisz.

Wpis do portfolio. Uczeń zapisuje: rozróżnienie kategorii prawnych, jeden fakt i jedną opinię z debaty oraz własne, uzasadnione stanowisko. Materiał do działań (np. sonda o postawach — Katalog działań obywatelskich).

Spodziewane wnioski (klucz dla nauczyciela)

Podpowiedzi, ku czemu prowadzić — nie podawaj ich z góry.

- **Kategorie:** mieszanie pojęć to źródło wielu mitów — rozdzielaj je twardo.
- **Skala:** dane pokazują realną, ale nie „katastrofalną” skalę — liczy się kontekst.
- **Wpływ:** jest dwustronny; ocena zależy od przyjętych kryteriów (spór).
- **Metoda:** dane obalają stereotypy skuteczniej niż emocje.

Kryteria sukcesu (ocenianie kształtujące)

Uczeń zrealizował cele lekcji, jeśli:

- rozróżnia kategorie prawne migrantów,
- weryfikuje dane i oddziela fakt od opinii,
- przedstawia argumenty obu stron i własne stanowisko,
- odnosi temat do społeczności lokalnej.

Oceniamy sposób analizy i argumentacji, nie poglądy ucznia. Dominuje informacja zwrotna (por. Ocenianie i rubryki).

Różnicowanie (UDL)

Wariant z rusztowaniem: słowniczek kategorii prawnych, dane w tabeli z podkreśleniami, gotowy podział fakt/opinia i pytania pomocnicze.

Wariant rozszerzony: pełne przygotowanie „linii sporu” (oba stanowiska z danymi), dekonstrukcja trzech mitów i weryfikacja danych.

Multiperspektywa. Temat sporny wzorcowy. Kontrakt grupowy obowiązkowo. Prezentuj ≥ 2 stanowiska bez rozstrzygania; oddzielaj fakt od opinii i od mitu.

Powiązania i materiały

- **Karta pracy:** „Karta pracy LF1” — 3 warianty UDL (osobny print-friendly PDF).
- **Portfolio:** wpis „Fakt–opinia–moje stanowisko”.
- **Katalog działań obywatelskich:** sonda o postawach wobec migracji.
- **Kompendium (Moduł 9):** tło i źródła w sekcji „Migracje”.

Fundacja Edukacji Globalnej · materiał edukacyjny — treść bezstronna · fundacjaedukacjiglobalnej.pl